

доповіді студент відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії.

За результатами захисту магістерської роботи, державна екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння здобувачу відповідної кваліфікації і про видачу йому диплома державного зразка.

5.6. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Аналіз роботи фахівців у різних сферах діяльності свідчить про необхідність формування їх професійної компетентності на етапі навчання у виші. Навчальний процес обов'язково повинен здійснюватися у поєднанні теоретичної підготовки здобувачів з практичною формою навчання. Тільки у цьому випадку одержані знання набуватимуть дійсної цінності, а придбанні вміння переростуть у навички професійної праці. Тому першим етапом на шляху до самостійної, творчої діяльності майбутніх керівників та спеціалістів є виробнича практика. Вона допомагає студентам познайомитися з існуючими організаційно-правовими формами і умовами господарювання підприємств і організацій; набути практичного досвіду з питань управління організаційними, економічними та соціальними процесами у всіх сферах виробництва.

Виробнича практика (грецьк. „*praktikos*” – дієвий, активний) – це процес застосування та закріплення теоретичних знань на виробництві з метою набуття науково-виробничого досвіду, придбання практичних навичок, а також відпрацювання основних питань дипломного проектування. Виробнича практика проводиться на відповідних об'єктах (підприємствах і організаціях) і за змістом відповідає основним розділам певної дисципліни, або комплексу дисциплін.

Здобувачам видаються індивідуальні завдання з відпрацювання навичок творчого наукового характеру в умовах виробництва. Вони впроваджують нові методи досліджень, розробляють раціоналізаторські пропозиції, використовують методичні розробки окремих процесів за фахом, удосконалюють організацію і методи управління підприємством та його структурними підрозділами тощо. Виконані індивідуальні завдання оформляються у вигляді звітів з виробничої практики і захищаються перед комісією або на звітній

конференції. Повне виконання програмних завдань допоможе здобувачам заглибитися у зміст дисципліни, що вивчається; сприятиме їх успішній підготовці до професійної діяльності на виробництві.

Практична підготовка здобувачів проводиться в умовах виробничої діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача вищого навчального закладу і фахівця з виробництва. Програма практики та її терміни визначаються навчальним планом. Організація практики регламентується відповідним Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим постановою Міністерства освіти і науки України. Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня. У залежності від спеціальності і спеціалізації студентів практика може бути: виробничою, навчальною, технологічною, економічною, науково-дослідною та ін. На молодших курсах однією з можливих задач практики може бути оволодіння студентами робочою професією, що відповідає спеціальності навчання.

Заключною ланкою практичної підготовки є **преддипломна практика** студентів, що проводиться перед завершенням дипломного проекту. Під час цієї практики поглиблюються і закріплюються теоретичні знання по всіх дисциплінах навчального плану, підбирається фактичний матеріал для виконання дипломного проекту (роботи). Преддипломна практика студентів вищих навчальних закладів проводиться на відповідних базах практики, що повинні відповідати необхідним вимогам програми. При наявності у вищих навчальних закладах державних (регіональних) замовлень на підготовку фахівців, перелік баз практики надають галузеві органи, які формували замовлення на спеціалістів. При підготовці фахівців вищими навчальними закладами за цільовими договорами з підприємствами, організаціями, установами - бази практики передбачаються цими договорами.

До керівництва практикою залучаються досвідчені викладачі кафедр, а на виробництві - висококваліфіковані фахівці. Керівник практики від вищого навчального закладу виконує наступні функції:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику (проведення інструктажу про

порядок проходження практики, видача програми і методичних рекомендацій, оформлення відряджень та ін.);

- повідомляє студентам про систему звітності про практику, прийнятої на кафедрі, а саме: надання письмового звіту, порядок його оформлення;

- у тісному контакті з керівником практики від виробництва забезпечує високу якість її проходження відповідно до програми;

- контролює забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів.

При наявності вакантних місць студенти в період проходження практики можуть бути зараховані на штатні посади, якщо робота відповідає вимогам програми. При цьому не менше 50 % часу приділяється на загально професійну підготовку. Студенти вищих навчальних закладів при проходженні практики зобов'язані: одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівки її керівників; зібрати практичний матеріал і оформити його у формі звіту; вчасно представити і захистити звіт про практику.

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання індивідуального завдання. Загальна і характерна форма звітності студента по практиці - це надання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником практики. Письмовий звіт разом з іншими документами, пред'являється на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

Звіт повинен містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики й індивідуальне завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури. Оформляється звіт за вимогами, що встановлює вищий навчальний заклад.

Звіт про практику захищається студентом у комісії, яка призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять провідні викладачі кафедри. Комісія приймає звіт у студентів протягом перших десяти днів семестру, що починається після практики. Оцінка за практику вноситься у заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента.

Витрати на практику студентів ВНЗ є складовою частиною загальних витрат на підготовку фахівців. Розмір витрат на практику студентів визначається кошторисом, що розробляється вищим навчальним закладом. Проживання студентів-практикантів у

гуртожитках або орендованих для цього житлових приміщеннях, оплачується вищим навчальним закладом у межах цих витрат.

Стажування студентів. У відповідності до сучасних соціальних замовлень підготовка фахівців вищої кваліфікації повинна ґрунтуватися на основі поєднання теоретичної та практичної підготовки зі стажуванням на об'єктах виробництва. *Стажування* – це комплексний процес активного, дієвого засвоєння виробничого досвіду шляхом виконання відповідних функцій і прийняття управлінських рішень на посадах, передбачених відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем. У процесі стажування здобувачі виконують види діяльності, які визначаються освітньо-професійною програмою підготовки і освітньо-кваліфікаційною характеристикою відповідної спеціальності. *Мета стажування* – в системі виробничого середовища набути вміння і навички самостійно приймати науково обґрунтовані рішення на основі пізнання об'єктивних законів і закономірностей виробництва, застосування наукових принципів менеджменту, опрацювати методологію процесу управління виробничою і обслуговуючою сферами з активною роллю практиканта.

Стажування надає можливість студентам мати реальну практичну взаємодію у системі управління господарських формувань на основі активного самостійного набуття умінь і навичок управлінської діяльності, засвоєння виробничого досвіду і втілення у життя сучасних принципів суспільного життя.

У відповідності до загальної мети доцільно визначити **загальні завдання стажування студентів:**

1. Ознайомитися зі структурою і змістом виробничого процесу підприємств і організацій різноманітних організаційно-правових форм господарювання, з особливостями роботи колективних і колегіальних органів управління, керівників і спеціалістів господарських формувань.

2. Вивчити організаційні форми виробничої взаємодії у трудових колективах, навчитися творчо застосовувати знання і методи управління, засвоєні під час вивчення дисциплін професійно-орієнтованої підготовки.

3. Навчитися планувати, організовувати і аналізувати різноманітні виробничі процеси, використовувати найбільш ефективні методи управління, виховання і розвитку трудових колективів і окремих працівників;

4. Набути початкового досвіду ведення науково-дослідної роботи, дослідно-експериментальних форм виробничої діяльності.

5. Ознайомитися з виробничим досвідом адміністративно-управлінського персоналу господарських формувань, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи управління, що застосовуються в системі галузевого менеджменту.

6. Порівняти теоретичні здобутки сучасної економічної науки з реальним станом розвитку виробництва і визначити заходи з удосконалення окремих підсистем управління на підприємстві.

7. На основі аналізу господарського механізму об'єкта стажування та загальних проблемних питань розвитку народного господарства України підготувати звіт у формі наукової статті з доповіддю на звітній науково-практичній конференції за підсумками стажування (тематику наукової статті магістрант узгоджує з науковим керівником).

8. Зібрати аналітично-дослідний матеріал для виконання дипломної роботи у відповідності до загальних вимог.

Предметом стажування є системно організований виробничий процес відповідної сфери діяльності. Здобувачі знайомляться з особливостями організації процесу управління виробництвом, практичними прийомами, методами, технікою і технологією галузевого менеджменту на прикладі виробничої діяльності окремих керівників і спеціалістів. Студенти здійснюють фахові функції, працюючи стажистами на посадах керівників і спеціалістів структурних підрозділів згідно з графіком та індивідуальним планом, розробленим разом з керівником стажування від підприємства. Під час стажування здобувачі також беруть участь у громадському житті підприємства (відвідування засідань, нарад, зборів трудового колективу та інших суспільних процедур).

Здобувачам під час стажування необхідно бути готовими до активної виробничої діяльності і виконання управлінських функцій. Випробування виробничим колективом – найбільш ефективний спосіб відчутти специфіку професії керівника і визначити для себе подальшу професійну спрямованість та напрями удосконалення. У цих умовах важливо напрацьовувати не лише професійні якості, але й виховні, методичні, організаторські здібності.